

Haddii adiga ama qof aad jeceshahay lagu ogaadey qaaxo (TB), ha wel-welin. Qaaxadu waa cudur la daaweyn karo.

Habka kaliya ee lagu daaweyn karo TB waa markii la qaato daawo gaar ah iyo in la sii qaato ilaa uu takhtarka jooji ku yiraahdo. Kani wuxuu ku qaadan karaa ilaa lix bilood, markaas ka dib ayaa la ogaan karaa in jirkaaga TB ka baxey.

Daawoyinka TB'da waxay mar-mar sababi karaan waxyeello, sida daawoyinka kale. Buug-yarahaan waxaa loogu talagaley in lagugu macneeyo wax intaa ka badan ee ku aabsan daawoyinka lagu daaweeyo qaaxada.

Ka hor intii aadan qaadanin daawadaada TB

U sheeg takhtarkaaga:

- ☉ Dhammaan daawoyinka kale aad qaadato ay ku jirto daawada aad ka iibsato farmashiyaha jaaliyadda
- ☉ Wixii xasaasiyad ah aad ka qabtid daawoyinka aad horey u qaadatey
- ☉ Haddii weligaa beerka cudur kaaga dhacey
- ☉ Haddii weligii kugu dhacey cudur kale oo aad u xun

Daaweynta TB waxaa la qaban karaa intii uur la leeyahay. Hase-yeeshe waa muhiim in tahtarkaaga u sheegto haddii aad uur leedahay, u maleyso inaad uur leedahay ama aad cunug naas-nuujineyso sababtoo ah waxay ku qori karaan daawo habboon.

Gormaan qaataa kaniiniyaasheeda?

Takhtarkaaga ama kaaliyahaada caafimaad ayaa kaala hadli doonto waqtiga ugu habboon ee la qaato kaninnigaaga TB, laakiin halkaan ka eeg tilmaam caawinaad leh:

	Rifampicin	Isoniazid	Pyrazinamide	Ethambutol 400mg 100mg	Voractiv	Rifater	Rifinah 150mg 300mg
U fiican yahay in la qaato markii caloosha eber yahay – qaado ugu yaraan hal saac ka hor cunto-cunid ama labo saac ka bacdi	✓	✓			✓	✓	✓
Waxaa lagu qaadan karaa cunto ama cunto la'aan			✓	✓			

Waxyeelloyinka caadi ahaan la dareemo

Xanuunka caloosha sida lalabbo, matag ama shuban	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Astaamaha hergabka, sida dhaxan, qandho, madax wareer iyo xanuunka kalagoyada xubnaha jirka	✓		✓		✓	✓	✓
Firiiriyada jirka ka soo baxo iyo cuncun	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dhibaataada xagga caadada	✓				✓	✓	✓
Jirka oo loo maleeyo in cirbado ku mudaayaan		✓		✓	✓	✓	✓
Dareeraha ka soo baxo jirka (kaadi, candhuuf, shahwo, dareerka siilka) ayaa noqon karo midabka oraanjasaan	✓				✓	✓	✓
Waxuu yareeya saamaynta daawada hormoonka ee uurka looga hortago (kaniini, ama wax kale ee daawada ku jirta)*	✓				✓	✓	✓

*Haweenada waa inay isticmalaan hab kale ee uurka looga hortago markii ay isticmaalaayaan daawoyinkaan TB. Talo ka codso takhtarkaaga ama kaaliyahaada caafimaad.

Waxyeello muhiim ah

- ☉ Voractiv, Rifater, Pyrazinamide iyo Isoniazid waxay si dhif ah sababi karaan cagaarshow (maqaarka ama indhaha oo huruud noqonaayo). **Haddii aad kani isku aragto, fadlan jooji kaniinigaaga TB iyo si deg-deg ah takhtar u teg.** Takhtarkaaga ama kaaliyahaada caafimaad ayaa kuu qaban-qaabin doono in baaritaanka beerka lagugu sameeyo ka hor intii aadan bilaabin daawadaan TB adigana waa lagu baari doonaa intii ay daawada kuu socoto.

- ☉ Voractiv, Ethambutol iyo Isoniazid si dhif ah ayuu u sababi karaa dhibaato dhinaca aragga (mugdi ama dhax galka midabyada casaanka/cagaarka). **Haddii dhibaato dhinaca aragga kugu dhaco, fadlan jooji kaniinigaaga TB iyo si deg-deg ah u sheeg takhtarkaaga ama kaaliyahaada caafimaad.** Takhtarkaaga ama kaaliyahaada caafimaad ayaa kuu qaban-qaabin doono in baaritaanka indhaha lagugu sameeyo ka hor intii aadan bilaabin daawada TB.